

ARCHITECTUUR

LOKAAL

Verslag Olifantenkooi #3

Onder leiding van Piet Vollaard reageerden Harm Tilman en Samir Bantal op de discussiepunten zoals verwoord in *De Olifantenkooi #3*. Vanuit de zaal werd hartstochtelijk gepoogd om het debat te voeden. Vooral na het officiële deel kwamen de gesprekken op gang.

Reactie: Harm Tilman

- Architectuurkritiek moet drie dingen doen. 1) vertellen wat architectuur is, en wat niet. 2) met liefde spreken voor de architectuur, niet oordelen. 3) zich richten op een project.
- Architecten moeten onderzoek doen en daarover publiceren. *De Architect* biedt daar zeker ruimte voor.
- De architectuurkritiek moet nieuwe thema's onderzoeken, zoals ecologie en duurzaamheid.
- Architecten schrijven wel, en doen wel aan architectuurkritiek, maar hun teksten komen verkeerd terecht, namelijk in onderzoeksrapporten. Niet in publieke, goed toegankelijke media.
- Kritiek is gekoppeld aan een medium.
- Het jargon van de architectuurkritiek is heel anders dan het jargon van de gebruiker. Daarom is er geen debat.
- Architectuurkritiek is waardevoller als het een maatschappelijke functie heeft.
- Het nut van architectuurkritiek is het openbaar maken daarvan.

Reactie: Samir Bantal

- Architectuurvakbladen worden voorzien van gele plakkers en gaan de kast in: bron van referentieprojecten.
- Opdrachtgevers zijn niet geïnteresseerd in architectuurkritiek omdat ze daar geen belang bij hebben. Hun project is toch al af, het geld is al binnen en de lezers van de kritieken zijn niet degenen die hun nieuwe projecten bezorgen. Bovendien kijken architectuurkritieken naar andere aspecten dan collega's en geldschieters. Als voorbeeld noemde Bantal de Maastoren. Een belangrijke toren in Rotterdam, die alleen al daarom besproken dient te worden. Kritiek daarop richt zich op de inrichting van het maaiveld en de aansluiting van de begane grondverdieping daarop. In termen van leefbaarheid, openbare ruimte en stedelijke kwaliteit is dat een belangrijk aandachtspunt. Voor beleggers en geldschieters is het veel belangrijker dat een project op tijd af is, dat de begroting gehaald is en er geen kostenoverschrijding was.
- Wel zijn ze gevoelig voor kritiek van collega's/geldschieters/beleggers. Onderlinge discussie levert in opdrachtgeverskringen waarschijnlijk meer op dan geschreven kritiek.
- Toch is het wonderlijk. Ook ontwikkelaars zijn toch gevoelig voor imagoschade? Of voor de waardevastheid van hun object?
- Blijkbaar leidt kritiek in architectuurbladen niet tot imagoschade. Of tot waardeverlies. Hoewel critici/architectuurcentra/journalisten/publiek etc wel invloed kunnen uitoefenen in de ontwerpfase. Als er dan veel tegenstand wordt gemobiliseerd, is de kans groter dat een project nooit gerealiseerd zal worden.
- Hoe zit dat met hun 'eigen' vakbladen, zoals Cobouw, Building Business en Vastgoedmarkt? Wat voor een kritieken staan daarin? En is het niet veel zinvoller om de discussie op die pagina's te voeren ipv in de architectuurbladen?

Discussie met de zaal:

- Kranten besteden geen aandacht aan architectuur, omdat daar geen debat plaatsvindt. Niet omdat er geen belangstelling voor is vanuit de redacties. (Christophe Grafe)
- Of is het juist andersom? (Marieke Berkers)

- Architectuurkritiek is gebaat bij stellingname en identificatie. Een naam van een criticus onder zijn artikel (groot en goed leesbaar), wakkert het debat aan, en leidt tot betrokkenheid en binding. Als medestander of als tegenstander. Wanneer wordt een criticus nog eens echt boos? (Maarten Kloos)
- Of zijn emoties nergens voor nodig? Een architectuurcriticus moet een bondgenoot zijn van de architectuur, niet de polemiek zoeken. (Harm Tilman)
- Architectuurkritiek moet authentiek zijn. Niet braaf, niet feitelijk. (Kees van der Hoeven)

Na afloop:

Tijdens de borrel werd, zoals wel vaker, nog veel meer interessants aangeroerd:

- Een manier om opdrachtgevers en aannemers te betrekken bij het debat zou een vorm van live-architectuurkritiek kunnen zijn: opdrachtgever, architect en aannemer op het podium. Publiek in de zaal. Eerst met zijn allen een rondleiding door het gebouw, vervolgens analyse en discussie. (Voor meer informatie: Chris van den Berk, MuldersvandenBerk Architecten)
- Voor beeldmateriaal zijn bladen vaak afhankelijk van de architect. Beeld is p.r. Tekst kan andere zaken aan de orde stellen. Beeld en tekst kunnen zo twee totaal verschillende verhalen vertellen.
- Een gegeven is dat de 'lezers' van architectuurbladen alleen plaatjes kijken. Waarom gaan architectuurcritici er niet toe over zich meer in beeld uit te drukken? Fotoreportages bijv. kunnen een heel directe manier van architectuurkritiek zijn.
- En wat te doen met gebouwen die evident belangrijk zijn (aard, omvang, locatie, materiaal, architect, opdrachtgever, etc.), maar eigenlijk het bespreken niet waard zijn (vanwege lage architectonische, ruimtelijke of conceptuele kwaliteit)? Is het een idee om precies dat dilemma aan de orde te stellen?
- Wurggreep: Vakbladen publiceren liever geen negatieve stukken (ze willen hun spaarzame bladruimte besteden aan inspirerende projecten). Architectuurcritici schrijven niet graag negatieve stukken (dat kost vervolgoopdrachten van bijvoorbeeld architectenbureaus). Lezers lezen niet graag negatieve stukken (focus op inspiratie, beelden kijken, referentieprojecten). Uitweg: op actieve, strijdbare manier misstanden aan de orde stellen zónder te focussen op één gebouw. Betrokkenen rechtstreeks aanspreken. Tendensen en ontwikkelingen analyseren en ter discussie stellen.

Kortom:

Dit onderwerp verdient meer aandacht. Op **17 december** volgt een tweede debat over dit onderwerp.